

Predplata van Šibenika:
 — na trimesec 3 Kr. —
 — na pô godine 6 Kr. —
 Predplata u Šibeniku
 sa donasnjem lista u kuću
 jednaka je kao i van Šibenika.
 Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Šibenik, 3. listopada.

Sastanak na Rieci, o kojem smo i zadnji put pisali, drži se ondje u hrvatskoj čitaonici.

Sastanku ne prisutvjuju zastupnici vladine stranke u Banovini, onda ni srbski zastupnici na dalmatinskom saboru, a napokon ni zastupnici „čiste stranke prava“.

O sastanku smo primili danas sliedeći broj: „Sastanku sudjeluje četvrtdeset zastupnika. Predsjednikom je izabran Dr. Čingrija. Preko pisma predsjednika „čiste stranke prava“ D. Franka, prošlo se na „dnevni red“ bez čitat ga. Predsjednik prikazuje rad odbora. Dr Trumbić izvjestitelj prikazuje predloge odbora, vrhu kojih po podne sledi razprava, koja još pojde.“

Kako se vidi, mi ne znamo još za zaključke rieček sastanka, ali ipak možemo već danas utvrditi, da će zaključci biti od koristi za narod, a to s toga, što sastanku prisutvjuju Hrvati različitih stranaka. Tu ima starih pravaca, narodnjaka, zastupnika izvan stranaka, pa i Dr. Majstrovic, kojeg je čisti svogataju kao svoga.

Ovi ljudi i u svojem radu i u svojoj ljubavi prema svomu narodu nisu još ničim dokazali, da ne bi želili i htjeli napredak svoje domovine. Ima među njima ljudi, koji su i u najtežim časovima bili pripravljeni žrtvovati i koji su žrtvovati sve, što čovjek žrtvovati može. Među njima i od hrvatskih zastupnika nema Dr. Franka i onih, koji ga bezuvjetno slijede. Dr. Frank je stranka o sebi, stranka, koja se je pojavila među Hrvatima, da prouzroči nesklad i raztrojstvo u stranci prava.

Ima ih koji nam predbacuju, što bi mi želili, da se Dr. Frank odstrani iz stranke. Polako. Mi bi želili i nastojati ćemo ne samo da se Frank odaleći iz stranke, koju je on poslije toliko metamorfoza prozvao Starčevićevom, nego ćemo nastojati, da u hrvatskoj politici budu odlučivali samo Hrvati. A Dr. Franku mi ne možemo zabraniti da radi, žive i djeluju u Hrvatskoj, ali opet možemo nastojati da Hrvati budu složni i bez i protiv Dr. Franka.

Čudnovato, ovaj Dr. Frank može raditi uz bok vladinih ljudi, može ići kamo hoće i kad mu se svi, ali nikad još nije mogao naći se u družtvu oporebanih hrvatskih političara i s njima složno raditi.

I u pogledu ovog sastanka Dr. Frank se znao razgrijati, ali na jednom on ne može radi osobe osjetljivoosti ovom sastanku prisustvovati. Jest, on ne prisustvuje samo i jedino radi osobnosti. Ta načelna stanovišta nisu priečia Dr. Majstrovic, za što na jednom priečje njega? Načelno stanovište nije njega priečio poći u Peštu, nije hvaliti Khuena, nije proglašivati stranku prava *buntovnom*, dakle za što ga prieče sudjelovati sastanku hrvatskih zastupnika, gdje bi mogao i on, u krugu radne akcije, a ne idealne pomoći da se uzpostavi ono, za čim svaki Hrvat teži, naime: *zajedničko djelovanje* svih Hrvata?

On, čovjek izraelske krvi, on, komu je, već po plemenu, praktičan rad urođen, on, najednom, da zazire od cijelokupne narodne akcije; on, da ne uvidja potrebu te akcije i korist, koja bi iz toga našemu narodu projektala?

Uvidja i on, uvidja, ali, čudnovato, Dr. Frank ne nalazi zajedničke nepriporne točke, iz koje bi Hrvati mogli poći i zajednički raditi. Hrvatski političari su mu radi toga *neosbiljni i nerazboriti* i za to on otklanja sudjelovanje, jer da bi to bilo *nikanje državne hrvatske misli*.

Ovake drzovitosti dobačene u lije svemu narodu i to u času, kad je potrebita i nužna občina koalicija svih narodnih elemenata, mi nismo očekivali. U času, kad je po svim političkim faktorima priznata važnost našeg položaja i odlučujući utjecaj Hrvatske, — u ovom času sakravati se za načelna ili osobna pitanja i vrednjati ljudi, koji bi htjeli, da se ovač zgodan čas izrabiti na našu narodnu korist, svojstvo je, koje mi ne znamo kako okriti. Izraz drzovitosti preveć je blag.

Što nam ostaje? Ono, što je učinjeno na Rieci. Hrvati moraju preći preko D. Franka na dnevnji red. Jer da nema ništa drugo, nego ovaj njegov zadnji korak, bio bi dostatan.

Naše „čiste“ u Dalmaciji razumijemo, ali im ne odobravamo. Oni su htjeli biti solidarni sa Dr. Frankom, oni su imali s njim „zajednički“ sastanak i eto sporazumili su se Ipak kolika razlika! Prodan ne ide na Rieku, ali pozdravlja što je pošao Dr. Majstrovic!

Ako ikad, a to vidimo i uvidjamo ovom prigodom, da bi kod nas sve drugačije pošlo, kad bi mi, rođeni Hrvati, znali i htjeli oslobiti se plodova smutnje unešene u naše redove po samovolji jednog tujnjaka.

Nesudjelovanje složnoj akciji rada svih zastupnika prozvali smo odavna grijehom proti otacbenistvu, pri tom ostajemo.

Krivec ovoga grijeha su „čisti“, „magaroni“ i njeki Srbi. A ipak svi ovi su mogli i morali sudjelovati, ta ova gruda naše zemlje svima nam je zajednička.

0 pogubnom uplivu tudižih kapitala na našu industriju

Rek' bi, da je konačna sudska svih važnijih poduzeća u našem dalmatinsko-istariskom primorju gubitak samostalnosti i prelaz iz prvih u posljedre dovere ne samo onih elemenata, koji su takovim poduzećima upravljali, već i onih dijela radničkog sveta, kojemu su ona poduzeća pružala kruha u izobilju.

Svakomu su, koji iole prati s nekim interesom naša ekonomika pitanja, poznate okolnosti, usliđ kojih se je nekadašnje paroborsko društvo „Austro-American“ grijehom komosnosti njezinih upravitelja i na veliko nezadovoljstvo učestnika, koji su pri tom poslu silno štetovali, pretvorilo u novčanu pripomoć anseatičkih poduzetnika u dioničko društvo „Unione Austriaca di Navigazione“.

Tim je novo ustrojeno društvo u suštini izgubilo svoj nacionalni značaj, i ako mu je vidljivo obilježe, to jest zastava, ostalo nepromjenjeno; na samoj upravi ostale su doduši i udalje iste osobe, priznati autori u tim poslovima, ali su mu faktički gospodari, koji iza kulisa po svojoj pripomoći vredbe i oblaće, izaslanici njemačkih parobordarskih društava „Norddeutsches Lloyd“ i „Hamburg-America Line“.

Ova očita povreda naših životnih interesa pobudila je svjedočstvo u kompetentnim pomorskim krugovima obče negodovanje, koje se vjerno odražuje u članku vit. Vukovića, štampanom u bečkoj „Neue Freie Presse“ od 28. rujna minule godine i u čitavom nizu članaka obielodanjениh u raznim novinama, kojima su zanimani faktori nastojali dokazati, da njemačkim spekulantima nije do nikakvog sentimentalizma, već do vlastite koristi, koja će oni u istinu crpati, ako ne sada, gdje njihovi veliki podvodi iziskuju u velikih žrtava, a ono barem u nedalekoj budućnosti, kada se njihovo pregrnuće ovjenca

konačnim podpunim uspjehom, ili drugim riečima, kada ih veliki oceanski „trust“, za čijim oствarenjem oni teže, učiní gospodarsku situaciju.

Suvišno bi bilo iztraživati, tko je kriv, da mi danonice gubimo terrain, a nepravedno je i smješno poricati kapacitet naših obrtnika, kao što bi to htjeli neki zlobno da iztaknu.

Uzalud svaka i najžešća borba za obstanak, uzalud govoriti o nekakvoj autonomiji i braniti se od upliva tudižih kapitala, koji opeta, kao u pitanju finansiranja dalmatinskog Lloyda i kod preustrojenja „društva Baštinici C. vit. Jerolimić i dr.“ u Malom Lošinju, kojemu će također kumovati „Kredit“, nisu tudi, već u toliko, u koliko nisu slaveni, dok kod nas u pogledu trgovacke mornarice vladaju zakoni, koji sačinjavaju anakronizam i u puno manje naprednije evropskim državama, biva u Turskoj i u Rusiji, jer dok je tu skoro u ovoj posljednjoj bilo zabranjeno ulaganje tudižeg novea i posredovanje stranaca kod uprave družtava pod bilo kakvom izlikom ili naslovom, kod nas je doista da brodovi za dve trecine pripadaju austrijskim podanicima; za ostala trećina i za to, tko će da sjedi na upravi, ne tare briga nikoga, a najmanje vladu, koja misli, da je tim učinila sve, kad je odredila, da u svojem vanjskom saobraćaju družtva imaju biti zastupana od austrijskih državljana, pa makar tito tobožni zastupnici ne bili nego slijepe oruđje u rukama tujnjaca.

U presiji, koju je vlast tu skoro pokutala izvesti preko ministarskog savjetnika Dellesa ima se više nazrevati sebičnost i onu neobuzданu ljubav prama svojem međimčetu aust. Lloydu, nego li želju za razvitkom cielokupne mornarice. Nu prijetnja brodovlastnicima, da će im se uzkratiti subvencija, ako ne pristanu, bila je samo pričidna, jer nitko živ ne bi vjerovao, da bi jedna vlasta mogla biti toliki nesmotrena i raditi samo radi pukog prkosna na zator jednog diela mornarice. Brodovlastnici, aki ne možda svi, bili bi većim dijelom i bez tog pristali, jer se kod fuzije više družtava jedno jedino, odstranjivanjem utakmice, koja je spričavala njihov napredak, ne može pojmiti, već da će ona biti dotičnima više na korist nego na štetu; da li će ona koristiti također interese cielokupnog naroda na ovim obalama, to će vremje dokazati.

jedinim gospodarem cijelog riečnog prometa, dok mu brat Mihal podržaje monopol obalne plovitve sjeverno pre Bajline i južno do Patagonije.

Sa unutrašnjosti onih tvornica, u kojima su stotine radnika posvetile svoje ruke i svoje duševne sposobnosti interesima glavnica, dopire do tvorjivih uspona zagljušujuća buka, udaranje bata, zvezka gvožđja, skripanje mornarskog alata, koje čete, aki si i malo slabijih živaca, činit da potraži kakvogod zaštiti mjestance i da tamo u samoci razmijajuša ob onom vječnom zakonom prirode, po kojemu stalna na tom svetu samo miana jest“.

Dok smo ulazili u luku, stajao sam nepomično na palubi, motreć svaku i najmanju sitinu, koja bi bila vredna spomena; ogromne naslage zgradna na obali, koje su svojinim primitivnim oblikom pravile pravi kontrast sa veličanstvenim palaćama grada nanizanim u polukrugu, nad kojima se visoko dižu siljsati vršci zvonika i okrugle kule, državne tamnije „la Penitenciar“; crkve, štetališta, perivoj, tramvajska kola, carinarska skladista, pristaništa, gati, mostovi i sva žurba brodora i čeljadi, sve je to bilo kadro svratiti na se možu pozornost, sve me je to nekako privlačilo, raztuživo djelovalo na moj duh, kao što svirka indijskog fakira djeluje na njevog umjetničkog druga — zmuji, to joj se oči za čas stana kriesiti živom, neobičnom vatrom, u kojemu se je kroz kratko vrieme radi zgodnog položaja

podigao novi grad, neka vrst „City of Buenos-Ayres“ trgovacki centrum. Nema više one stiske kola i kočija, koje su znale daleko u rieku zalaziti, da prime putnike i prtljagu iz čamaca, koji radi manjkavosti vode nisu bili u stanju da pristaju kraj; ni pojma više onomu metežu medju natpravni putnicima, onaj paklenoj vici i buci, koja je nastajala uvek prigodom izkravljivanja, usliđ nepravednim zahtjevima brodara s jedne, a tvrdoglavosti putnika s druge strane.

Nema više toga, jer sada i najviši parobrodi pristaju uz krasnu i prostranu obalu, nu pod drugim oblikom optišti metež, isti kaos, ista žurba, sarene svjetline i uklizi u svim mogućim jezicima, koji te sjecaju da se nalazis u skroz kozmopolitskom gradu, po kojemu ti se je u početku jako oprezno kretati, ako ne ćeš da padneš u businu kakvog družbi, koja će te ubiti lako, nanjušiti „gringa“ i nastojati, da te ujeri o istinitosti priče o „bogatom strieu“.

Ulaze u „dique“ parobrod se polagano stao okrećati na desno; ravnaju ga, jedan s prove, drugi s krme, dva parobroda peljara, kojih tu ima sva sila, a pravo je čudo, kako mi rekoče posile, ako ne nekako privlačilo, raztuživo djelovalo na moj duh, kao što svirka indijskog fakira djeluje na njevog umjetničkog druga — zmuji, to joj se oči za čas stana kriesiti živom, neobičnom vatrom, u kojemu se je kroz kratko vrieme radi zgodnog položaja

(Sljed.)

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

II.

Moglo je biti po prilici deset sati večer, kad je naša doplovio pilot, te se pri onoj bavio i u onoj tmini težak mukom popeo na palubu.

Iste noći prosliedisimo širokim komonom put Buenos-Ayres; put je taj u istinu težak, navlastito po neki, jer je radi nestolnosti i snage morske struje težko ustanoviti pravi smjer broda, te se je svaki čas bojati, da se ne dođe na kakvu pjeskovitu plitku; nu izvježbanu oko opreznog starog genoveze vidjelo je u tminu kao po danu, te na vremenu odvratilo od nas svaku pogibelj.

U oszit zore puči nam pred očima krasan vidik, Buenos-Ayres! Grad je, kako sam se kasnije prilično uvjeriti, najznamenitiji sa strane rieke, to jest sa najniže, ploveskom t. z. „Canaleton“, koja, ograničena ervernim i crnim bovama, vodi iz vanjskoga pristaništa u umjetnu luku, koja svojom cijelovitšću predstavlja divno remek-djelo, vječiti spomenik pozornim naraštajim neumornim radostima i preguna njihovim predjima, — požudno oko inostranca opaža najprije na obzoru u polukrug protognutu dugu nejasnu crtu, koja se, iz početka jedva vidljiva, siri, a oblik joj postaje sve većma nepravilan, dok napokon ne počnu iz nje nicati slike najzaduhatljivog oblika, koje se postepeno prevaraju u kuće, stabla, tornjeve, zvonike, veličan-

pok. Mila Klaić za rješenje hrvatskog narodnog pitanja (sjednjem), a neka neki pišu što hoće". Zatim zagovara, da se povratimo na staru "narodnu stranku" iz doba Nadika Nodila, pa da u nju udruži svi liberalni Hrvati i Srbi, sastaviv i zajednički klub pod imenom "udrženih Hrvata i Srba", jer da ne zna, što dobija "hrvatska stranka", ako u nju "Obrani", koja prima, makar se i ogradila protiv sadražaja, produkte pera individuala, koji je od svih Hrvata i Dalmaciju zigosan žigom bezkarakternosti i nepoštovanja.

Nasi otočani nam se tuže, da udaraju na stoma, kad su pozvani na grad radu sudbenih stvari, jer da parobrod prisjepva kasno, a opet radi lećine do sudbine zgrade, da ne mogu na vrieme u 9 sati na sud, pa su tako često stiče- ni u oglasi.

Bilo bi zato nužno i pravedno, kad bi posjeti- cek takovih razprava kod suda bio određen sat kasnije t. j. na 10 ura. To nije težko, a narodu bi bilo vrlo korisno.

"Hrvatska Kruna" sjetila se tek posle ovog dana, da smo napisali ono o Franku. Ne svijda joj se, pa ne znaju, što da drugo reče, pribada nam, da sad pišemo teke po domovinsku. Kako ljudi brzo zaboravljaju: ta mi smo rekli, da nemamo nikakve obvezne, nikakve sveze s nikakvom klubom, već da smo nezavisan i kao takovi našli smo na same zgodinu, već i nuždini, da one rečeno u interesu obveze hrvatske stvari. Danas opet govorimo o Dr Franu onako, kako mislimo i kako smo uvjereni, pa makar nam za to "Hrvatska Kruna" opet i sto put privigova. Čišćenja i bje- strene treba i složne narodne akcije, a proti tome je bilo D. Frank. Ni on ni nitko nam ne može imponirati. U službi smo istine i naroda.

Iz Rogoznice nam piše, da ondješnja agencija Lloyd ima javnu tablu izključivo na talijanskom jeziku. Pošto je to u skrozu hrvatskoj Rogoznici nesmisao, onaj se je agent obradio direkciji Lloyda, da mu dostavi tablu sa hrvatskim nadpisom, ili bar — za nevolju — tablu dovoženju, ali da danas nije vidjeti, da je njegovoj molbi udovoljeno. Upozorujemo na to zanimanje; da koga je, nek se makne, jer izključivo talijanskoj tabli u Rogoznici ne može biti mjesto.

Gg. splitski učitelji mole nas, da javimo, kako oni nisu ni začetnici, ni nadahnutelji u "M. Jedinstvu" objelodanjenu članicu, koju se bave o učiteljskim plaćama, a na koje se osvrnuli i radij kojih je njih obudio naš dopisnik u dopisu "iz pokrajine" u br. 43. "Hrvatske Rječi" od 27. pr. m. Mi evo njihovu molbu izpušnimo, ali će nam dopustiti primjerku, da je njihova molba sad neumjetno u toliko, u koliku su oni morali odmah, netom su članici u "M. Jedinstvu" izšli, izjaviti, da oni od njih ne potiču, a ne čekati, da ih naš dopisnik potegne za jezik. U ostalom prosto nekičavaju nije još nikakav dokaz, a nama je i odveć poznato, kako se njeki splitski učitelji zna- du vrlo rado poslužiti s "M. Jedinstvom", kad to ide u račun. Istina je istina, pa nek nam ne zamjeri.

Savez dalmatinskih učitelja šalje nam na upite postavljene u dopisu "iz pokrajine" 27. pr. m. u broju 43. našeg lista, ovdje odgovore:

"Savez dalmatinskih učitelja" nije Visokom Saboru prikazao nikakvu novu zakonsku osnovu o uređenju plata putem i gradj. učiteljstva, nego je poda- stro onu istu osnovu, koju je jednostavno popri- mila i "Saveza" to maloži "Obča skupština dalmatinskog učiteljstva", držana 25/3 1904, na koju se isti gosp. dopisnik pozvao, ali pogrešno ju nazivaju glavnom skupštinom "Saveza". "Učiteljski Savez" ponovo je podstapo istu osnovu i mimo glavne svoje skupštine, jer ovaj nije mogao, a niti smio podržati reviziju zaključke "Občke skupštine" i tražiti kao neki placet za zaključku obće skup- štine dalmatinskog učiteljstva" od glavne skupštine "Saveza", kojoj je po našem pravilniku ograničen djelokrug na samu administrativnu stranu "Saveza". Nije "Savez" ovu osnovu u zadnji čas prikazao Saboru, nego već je drugi mjesec, da ju je podstapo Žemaljskom Odboru, da ovaj uzmognu prenijeti ju i do otvora Sabora spraviti potrebiti predloge za pokreće, da tako Sabor ne bude primužen ustupljivati je odborima na proučavanje i da potiče predloge, i time pitanje otezati.

Gosp. dopisnik bez ikakvog razloga obara se i na "Savez" i na "splitsko učitelje", jer je svakom poznato, da je od "Saveza" potaknuta misao o izdjeljivanju učiteljskih plata, i u tom je jedno- dušno i živo bio podupiran od "splitskog učiteljstva". A neka gosp. dopisnik i svrđavog u po- krajini budu uvjereni, da i "Savez" i u učiteljskoj spiljetko neće mirovati sve, dok ne vide ovu svoju misao izvorenom.

Da tako misli i "Savez" i splitsko učiteljstvo, da svojim djelima su dokazali, te može gđe drugove, da im u ovom budu pri ruci, a ne gube u kojekakove petljaniće, kojima je i našem pi- tanju i našem ugledu može jedino naškoditi.

Uz izraz dužnog poštovanja

U Splitu, 29. rujna 1905.

Za "Savez dalmatinskih učitelja"

Tajnik:
J. Bradić

M. Justinićanović.

Na ove odgovore mi ćemo navesti samo par opoznaka. "Savez" tvrdi, da je ponovno podstapo istu osnovu, a kad tamo u popratnicu te osnovu na Žemaljskom Odboru čitamo ove tekstualne rječi:

"Do ovih dvaju poglavljivih nedostatak za- koniske osnove osvrnuti se je sada na pojedine SS i na istorijske gš pripoje, a preinačene za- koniske osnove".

Ne idemo dalje. "Savez" će biti imao svojih opoznata, "Savez" tvrdi, da je ponovno podstapo istu osnovu, a kad tamo u popratnicu te osnovu na Žemaljskom Odboru čitamo ove tekstualne rječi:

Primili smo iz Zagreba ovogodišnji "Glasnik hrvat. naravoslovnog društva" od urednika Dra. Ottona Kućere.

Po izvješću o radu toga mladog društva, kako čitamo u samome glasniku, može se s po- valom konstatovati išep napredak. Srva je družtvu: a) unapređenje naravoslovnih znanosti u obće, a proučavanje napose prirodnih odnosa Dalmacije, Hrvatske i Slavonije obzirom se također na celi slavenski jug; b) širenje i populariziranje naravoslovnih znanosti u hrvatskom narodu.

Radi dobre i koristne svrhe, kojoj društvo

od svog postanka sve to uspiješno dovođuju. Dužnost naša je preporučiti ga slavnom občinstvu. Svak, kojemu je do unapređenja prirodnih zna- nosti u hrv. narodu, može podupirati ovo druž- tvu, a upisivanje u nju kao učiteljstveni član platiti svotu od 100 fr. ili kao redoviti član platiti 1 fr. upisivanje i 6 fr. godišnjega primosa. Svi članovi dobitavaju besplatno ovaj Glasnik, mogu polaziti državnu biblioteku, imaju pravo upotrebljavati astronomske observatorije.

Osim izvješću o radu sadržaje Glasnik i više zaunstvenih članaka o važnijim prirodnim pojavi- ma, tako se n. pr. u ovogodišnjem glasniku nalazi popularno prikazana i razjašnjena pomrčina sunca od 30 kolovoza ove godine. Članarina se šalje ga. Srećka Bošnjaković u Zagrebu kem. anali-

tički zavod.

Na držaru Sv. Cirila i Metoda u Istri primi- lo je naše uredništvo od gosp. Mile Dr. Katića K 10 koje je skupio od prijatelja M. Petru pl. Grisogona, prigodom njegova vjenčanja, mještje brzojavne čestitke. — Prija izkazanih K 156:17 — Uputimo K 166:17.

Napred za našu Istru!

GOSPODARSTVO

Dvie rieci prodavaocima vina.

Ne da se poreći, da naša vinska trgo- vina mnogo trpi radi slabih komunikacija, kako smo naveli u posljednjem broju naše- g lista; ali moramo priznati, da i uza svu- štu komunikaciju, naša vina bolje bi pro- lazila na svjetskim tržištima, kad bi naši trgovci prodavali potrošiocu onakovo vino, kakovo su ga kupili od težaka. Reći će nam se, da to nije moguće, pošto da oni moraju kupiti raznovrstan tipova vina i takove naravi, da je maledan svaki sud vina, što ga kupe, za sebe jedan tip i oni su usilovani, da od svoga ovog vina, što ga amamo tamo kupu, ravare smo onakov tip jedinstveni, koji neugodi ukusu potrošioča.

U ovom svemu moglo bi se krenuti puno na bolje, kad bi trgovci, koji toče naša vina na većim svjetskim tržištima, bili barem nešto upućeni u vinskoj tehnici, ali na zlost avokavih je posve malo, ili bolje ni malo. Zadnjem li u podrumu njihove i zapitamo li, da nam daju dalmatinskog vina, oni će nas upitati, kojeg vina želite: "Hoćete li viško, bračko, kasteljanico, sibensko, iz Velebita itd." Kad ste naručeno vino okusili, ne da ga se dalje pit, jer ne odgovara, pošto nije ono vino, što ste ga naručili.

Ovo se ne događa samo van naše po- krajine, već i u njoj samoj u predjelim, gdje dobitavaju vino nema. Jednomo smo se desili u Dubrovniku. Bilo nas je nekoliko i družtvu i hotljasmu, da prije našeg razstanka učinimo zajedničku večeru, na koju da pozovemo neke prijatelje i štovatelje. Obasili smo sve lokale, gdje se toči vino iz Dalmacije, i nismo mogli naći dobru času vina, koja bi se barem približavala sveukupnom tipu naših vina, dočim vina talijanska bila su baš prava tipična vina. Na koncu ušli smo u jedan podrum, gdje se je prodavalo raznih "likera" ili bojičkih desertnih vina. Pitamo kojih tipa imaju, a prodavač pojavljuje na poslu, odmah nam prikaze staklene pune, a na njima nadpis, "Šibenski maraština", "Šibenski tartar". Tko radostujti od nas, da našim proizvodom pogostimo sebe i naše štovatelje. Na žalost mjesto dobre kapljice nadjosmo prostih smučalina, koje su bile sve drugo negi li vina, koja su na staklenici bila naznačena. Ovakova stada desilo nam je i u Beče, pak i nazad malo dana u Zagrebu.

Sad mi pitamo, ja li se ovim načinom podpoznaće trgovina naših vina?

Ali da i ne idemo daleko, dosta nam je zaviriti oko sebe. Udjimo u naše restaurante i gostionice, pa kakovo vino dobijemo? Izim sam jednog lokalca, u nijednom drugom nemamo zdravu času pravog sibenskog. Ili je mufa, ili kvasina ili pale bevandurina, a sve ovo stranci mora plaćati po 96 para litar, ili bilo po K 1:20.

Mi pitamo same sebe, da li se ovim načinom krči put u trgovinu našem vnu? da li je pravedno, da se vino, koje je puno gore od ovoga, što ga je lokandier barem

zdrava kupio kod težaka, po 24 ili najviše 36 liter prodaje četiri puta skuplje?

Reći će nam se, da oni to moraju radi, e da izbiju troškove! Pa dobro je. Ali onda barem, nek prodaje pravo zdravo na- ravnino vino, a ne više puta takovih stvari, koje su sve drugo, nego li vino.

Što smo rekli o našim gostionicama, to više manje vriedi i za one po celoj pokrajini.

Mislimo, da bi bilo uputno, kad bi oni uvažili ovaj naš prigovor, te kad bi držali samo zdravlj stolnih i desertnih vina mjesto- nog proizvoda i u obližnjem tipu.

Mi se varamo, ako mislimo da stranci ne vode računa ovoj vino. Kad drugih naro- da dobro uređene gostionice i podrumi služe za reklamu trgovini vina, dočim kod nas je sve protivno.

Našim je, da naša vina nadju izvoza, mora da se za to brigamo sami. Vidjeli smo, da vladu za to nije briga, jer ona uživa u našem siromatu. Stoga moramo brigati se sami. Vinarske tečaje, što je vlast počela utvrditi, pak napustila bez ikakvoga razloga, moralo bi na sebe preučiti pokrajinsko poljodjelsko više, a tako i kušnje vina, pošto ove mnogo doprinose, da naši vinogradari upoznaju mane svojih vina. Tako im se pruža najbolje sredstvo, da od istih čuvaju svoja vina.

Naši imajući vinogradari, a tih hvala Bogu im, imali bi svoje sinove slati u go- spodarske, vinarske i trgovacke škole, a gimnazije i realke nek pohadaju sinovi gradiških obitelji.

Da će se pak otkako kod nas moći u- vriježiti vinarsko zadrugarstvo prema stanovištu, što ga u tomu zauzimaju vlasti i pod- taku tako našem vnu izvoznu snagu, o to- mu puno dvojimo se više razloga, a prvi razlog jest taj, što ni jedna udružna neće moći da sebici namakne toliko kapitala i da se opet po sebi sama uzdrži, koliko iziskava potrebe njezinih članova.

Treba, da u svojim smagama i u svojim silama tražimo svoj ekonomski preporod.

NAŠE BRZOJAVKE

RIEKA, 4. Sinoć kasno dovršio je sa- stanak. Svi prisutni, osim četvorice, popri- miše slijedeću izjavu: "Opravdava je danas- nja borba Ugarske za državnu samostalnost. Hrvatski i ugarski narod obzirom na historiju, na susjedstvo i na potrebe samoobbrane upućeni su jedan na drugi. Tražeći, da izbjegavaju međusobna trvanja, oni se moraju naporedno boriti za svoja prava i svoje slo- bode i udarati tako temelj trajnog sporaz- umljenu. Glavni uvjet te složne borbe i sporazumljenu ima biti sjedinjenje Dalmaci- je s Hrvatskom, a da se to ostvari treba uzpostaviti slobodonne uređbe. Sporazum će se postići najprije vršenjem nagodbe te reformi zajedničkih odnosa. Za provo- djanje svega imenovan je odbor od gg. Čin- grije, Milića, Trumbića, Zagorca i Harambića. Izjavu je podpisalo trideset zastupnika.

Veseli nas ovaj uspjeh riečkog sastanka. Na- rodni zastupnici postavljaju se na pravi temelj, na ono stanovište, što smo ga mi uporno zagovarali. Začudno nam je jedino, što se svikolici ne nadješ u tom složaju. Ovo joj povrati barem se napose.

BEČ, 4. Ministar predsjednik Fejervary i zastupnik Kristoffy bili su primljeni u audienciju kod kralja, te su mu podastri- oni nove izborne reforme.

BEČ, 4. Povodom pitanja češkog sven- cilišta u Brnu došlo je i u parlament do demonstracija sa strane Čeha, radi čega se je sjednica morala prekinuti. Izjava ministra Bylanda u pogledu njemačko-češkog sukoba u Brnu nije zadovoljila.

RIM, 4. Italija je sklopila trgovacki u- govor s Bugarskom.

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarnica Ivan Slaginatz — Šibenik.

Pozor Vinogradari! — Tko namjerava saditi američku lozu u neokuženim jednjima, a jedna se vježba, neko se obrati Ivanu Vučetiću p. Frane - Kastel Novi kod Trogira, koji ima na razprodaju do sto hiljada klijuća, i to Aramom — Rupestris i Rupestris Monticola. — Cijena svakog hiljadu 40 kruna.

Mi pitamo same sebe, da li se ovim načinom krči put u trgovinu našem vnu?

Mi pitamo same sebe, da li se ovim načinom

Br. 7803.

NATJEĆAJNI OGLAS

Početkom školske godine 1905.—1906. razpoloživo je viša stipendija u ukupnom iznosu od K 1800 iz občinske blagajne za siromašne mlađice iz sibenske občine, koji uve ili kane učiti srednje, više ili strukovne škole.

Občinsko Vieće odlučiti će, koliko će se stipendija udjeliti.

Natjecatelji moraju prikazati molbe ovo- me občinskom Upraviteljstvu do 10. listo- pada 1905.

Šibenik, 25. rujna 1905.

OD OBČINSKOG UPRAVITELJSTVA

Natječaj
M. STOJČ
Prisjednik
Dr KRSTELJ.

Unajmljuju se dve krasne sobe sa po- kućstvom na najljepšem položaju u glav- noj ulici. — Tko zeli, nek se obrati našemu Uredništvu. * * * * *

— OGLAS —

Čast nam je javiti P. N. Občinstvu, da smo otvorili u ulici sv. Ivana na lie- pom položaju

„Restaurant Balkan“
koji je obskrbljen najboljim i vazda svježim hranom.

Cijene vrlo umjerene, a podvorbna brza i ujedna.

Preporučamo se vratiti koli našim mještancima, toli prijateljima iz okoline.

Šibenik, 4/10. '05.
S velepoštovanjem
BRĀCA STOŠČ

Zlatarija Antuna Vučića
Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrenih predmeta, kao i dragocjenih kamenâ. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cenu. — Veliki izbor lepih galantirja pravog kinezkog srebra.

Skladište svih vrsti stakala za uzdržanje i po- boljšanje vida, finih dalekozora, topoljama, tia- komjera itd. — Primaju se i popravci uz naj- umjerjenje cene.

Gospodinu

JOSIPU SALVI-U

ljekarniku

Drniš

Rogoznica, 10/4. '05.

Veletencjeni gosp.e!

Molim dostavite mi jošte 250 komada **Yasih** crvenih pilula, koje čudnovato djeluju proti slaboci i bljedotici. — Uz pozdravlje sa velepoštovanjem.

Marija Radačić.

Gospodje i gospodo,

ako želite liep svjetloplis ili liepi skup (grupu) obratite se umjetnič- kom fotografskom atelieru

= **Φ. ANELLI =**

Ulica sv. Ivana.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog erkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpovoljnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

IZVRSTAN SIR PLANINSKI LJETNIKOVAC **

* * * može se dobiti kod * * * * *

Riste Magazina

Profugroznični Vavoljci i Vino od Kine

ljekarnika C. RUGGERI-R u Šibeniku

Goravljajuće liječenje, kako se po istim riječima može razumjeti, teži da cijelokupno oporavi organizam, vraćajući u čudno ravnotežje nutarnje djelovanje svakog sustava, svake nevidljive stanice.

U maliarijnim vrućicama krv mora da bude opskrbljena prije svega emoglobinom, koju su uništili plasmodi malarije. Netom je svršeno posebno liječenje sa PROTUGROZNICHNIM VAVOLJCIMA ljekarnika *Ruggeri-a*, potrebno je početi ono oporavljajuće sa željezom i kinom - dva sredstva - u svojoj vršnosti, bolja od ikakvog drugog koji mogu oporaviti oslabljeno i od maliarijnih vrućica jako uzdrmano djelovanje.

Na temelju zakona fiziologije i istodobno dugog iskustva, nema se okljevati u prednosti za preparatom ugodnim, koji brzo i uspjehom djeluje; te nema ništa uputnjeg i zgodnijeg, neg preporučiti toliko eijenjenu osobitost VINO OD KINE ljekarnika *Ruggeri-a*, već dobro poznato i preporučeno od svih liječnika kao najbolje i najuspješnije oporavljajuće sredstvo krvi.

SVAKI TRGOVAC KOJI NE OGLASUJE SVUJO FOBU,
USTUPA MJESTO SVOM TAKMACIMA, KOJI OGLASIV

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

—(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)—

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamačivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Prenosimo vrijednosne papire i ine vrednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predsjednike na vrijednosne papire, zlatni i srebeni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, narоčito sve vrsti državnih i privatnih srčaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, zaštitna prioriteta obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebenog novca naše zemalje i inostranstva.

Unosi izvučene srečke, zadužnice i dospijele kupone, te nabavlja nove kuponike arke. Provlači osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srečaka i zadužnice.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaze vojničko-ženitbene i s druge jamčenja u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Eskomptira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vađenja. — Obavlja bezplatnu reviziju svih srečaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljaće i sve ostale transakcije, koje zajecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavestiti daje rado ismeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresiska Banka (Podružnica Šibenik).

„HOTEL DE LA VILLE“ - ŠIBENIK

Ovaj hotel, iz nova osnovan elegantno i ukusno, i sa svim udobnostima, po najmoderijim zahtjevima uređen, potaknut na temelju od davnina duboko osjećane potrebe, da se udovolji željama putujućega svijeta i proširi objem prometa i svjetskog dodira sa prosvjetljenim svijetom, što otvara svakojaku ekonomne sveze i izvore blagostanja, stekao je dosada obične priznanje putujuće P. N. publici, koja u razini i nebrojnim prigodama nagradila me je radi moga težkog i patriotskog poduzeća sa najvećom polvalom i priznanjem, nazivajući ovaj hotel najljepšim i najlegantnijim u svakom pogledu u ovoj našoj Dalmaciji.

Premda tome da udovoljiti još dalje i u većoj mjeri P. N. publici, gotov uvježdići joj po mogućtvu u svakom pogledu na susret, odredio sam dozvoluti jedan znatični popust na temeljni cene soba, jela i pića, tako da od česa što ova obzvana dodje na javnost, vrijedit će za sada do daljnjeg promjene slijedeći cienik:

Za P. N. trgovacke putnike jedna soba sa jednim krevetom novčića 80; su dva kreveta, ako upotrebljena za dve sobe, forinti 1:60.

Crno vino u hotelu novčića 32 za litru, bijelo novčića 43 za litru.

Pivo originalno Pilzen novčića 3 za $\frac{1}{4}$ litre.

Istodobno obavljam cene jela prema temeljnoj tarifi mogu jestvenika, n. pr. razne pečenke sa varivom od 60 novčića na 50 novčića, a bez variva na 45 novčića, i prema tome surazmerno sve drugo, s opazkom, da se dieli i na polovicu porcija.

Primaju se mjesечni abonamenti na jelo i piće uz cene od forinti 20 mjesечно za osobu, dozvoljavajući na ručak jednu juhu, jednu govedinu sa varivom, $\frac{1}{4}$ vina, i jedan hlijeb; na većeru jednu pečenku sa varivom, ili drugo jelo od mesa sa varivom, ili ribe, $\frac{1}{4}$ vina, i jedan hlijeb. — etvrtkom i Nedjeljom suviše jedno statko.

Ko želi biti mjesечni abonent po novom obavljenom cjeniku, pošto su cene ovega sa ovim obavljenju od 20% uživat će još jedan dalji popust od 10%. U percentualnom popustu uključeno je i vino, ali nije pivo.

Jedan ručak sa jednom juhom, govedinom s varivom, $\frac{1}{4}$ vina i hlijebom stoji novčića 40.

Jančim za zdravo, ukusno, fino pripravljeno jelo, i za naravna ukusna i zdrava pića.

Uzdam se tvrdio, da će se prema ovoj mojoj predusretljivoći odazvati brojno P. N. publica, koju očekujem u mojim prostorijama, da podupre svim silama ovo patriotsko poduzeće.

D. R. K. Kovačević, vlastnik.

— Širite „Hrvatsku Rječ“ —

Novo uredjena tiskara

Jvan Sfaglinatz

u Šibeniku

(ulica Stolne Crkve)

Prima svakovrste $\frac{1}{4}$
stamparske naručbe
uz posve $\frac{1}{4}$
umjerene cene $\frac{1}{4}$

Radrja ukusna i brza.
Slova i strojevi $\frac{1}{4}$
posve novi i po $\frac{1}{4}$
najzadnjim zahtievim

Preporuča se najtoplije P. N. Občinstvu.